

PISEMNE PODSUMOWANIE
POSTĘPOWANIA W SPRAWIE STRATEGICZNEJ
OCENY ODDZIAŁYWANI NA ŚRODOWISKO
PROGRAMU
FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA NOWOCZESNEJ
GOSPODARKI

ZAWARTOŚĆ PODSUMOWANIA PROGNOZY

1	WPROWADZENIE	3
2	USTALENIA ZAWARTE W PROGNOZIE ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO... 6	6
2.1	Streszczenie ustaleń zawartych w Prognozie	6
2.2	Sposób uwzględnienia ustaleń zawartych w Prognozie	14
3	INFORMACJE O PRZEBIEGU KONSULTACJI SPOŁECZNYCH PRZEPROWADZONYCH W RAMACH STRATEGICZNEJ OCENY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO	15
3.1	Opinie właściwych organów, o których mowa w art. 57 i 58 Ustawy OOŚ 18	
3.2	Zgłoszone uwagi i wnioski.....	20
4	WYNIKI POSTĘPOWANIA DOTYCZĄCEGO TRANSGRANICZNEGO ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO, JEŻELI ZOSTAŁO PRZEPROWADZONE	21
5	PROPOZYCJE DOTYCZĄCE METOD I CZĘSTOTLIWOŚCI PRZEPROWADZANIA MONITORINGU SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ DOKUMENTU	22

1 Wprowadzenie

Podstawę prawną do przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko stanowią: Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t. j. Dz.U. 2021 poz. 247 ze zm.) (dalej Ustawa OoŚ) oraz Dyrektywa 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko.

Przedmiotem strategicznej oceny oddziaływania na środowisko był dokument strategiczny pn. „Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki - Program na lata 2021-2027” (dalej FENG, Program lub dokument).

Głównym celem Programu jest wspieranie rozwoju i zwiększanie potencjału w zakresie badań i innowacji, inwestycji i infrastruktury oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii w Polsce.

Program jest dokumentem opracowanym przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, przedstawiającym wizję realizacji pierwszego celu polityki spójności to jest: „Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej oraz regionalnej łączności cyfrowej” – dalej określanego jako Cel Polityki 1 (CP1). Cel ten realizowany będzie właśnie przez Program FENG.

W wyniku konsultacji międzyresortowych do Programu został dodany dodatkowy priorytet (3) „Zazielenienie przedsiębiorstw”, który został przypisany do Celu Polityki 2 (CP2) „Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca w kierunku gospodarki zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i

zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności miejskiej”. Do priorytetu (3) zostały przeniesione instrumenty, które wcześniej były poddane strategicznej ocenie, w ramach priorytetu 2 pierwotnej wersji programu i które w pełnym zakresie koncentrują się na kwestiach środowiskowych albo mają przewidzianą oddzielną ścieżkę środowiskową.

Program FENG zgodnie z art. 46 ust. 1 Ustawy OOŚ wymaga przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

W dniu 17 czerwca 2020 r. projekt Programu został przesłany do Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska (GDOŚ) i Głównego Inspektora Sanitarnego (GIS) w celu uzgodnienia zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko projektu Programu. Organy te przedstawiły swoje stanowiska w pismach:

- Główny Inspektor Sanitarny przedstawił swoje stanowisko w piśmie znak HŚ.EX.530.2.2020.MZ z dnia 6 lipca 2020 r.;
- Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska w piśmie DOOŚ-TSOOŚ.411.11.2020.BW z dnia 16 lipca 2020 r.

Przy opracowywaniu Prognozy oddziaływania na środowisko (dalej Prognoza) skoncentrowano się na tych elementach środowiska, na które zarówno oceniany dokument jak i wynikająca z niego realizacja projektów może mieć faktyczne oddziaływanie (negatywne bądź pozytywne). Prowadzone oceny uwzględniały duży poziom ogólności ocenianego dokumentu wyrażający się jego ramowym charakterem, możliwość uzupełnień na dalszych etapach programowania, brak szczegółowych kryteriów wyboru projektów, a także brak wskazań przestrzennych.

W związku z powyższym, zgodnie z zaleceniem Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska, w prowadzonych analizach skupiono się przede wszystkim na wskazaniu zaleceń odnośnie formułowania kryteriów wyboru projektów pozwalających na spełnienie wymogów ochrony środowiska przy ich realizacji.

Projekt Programu wraz z Prognozą zostały przekazane do konsultacji społecznych oraz uzgodnień z organami.

W pisemnym podsumowaniu zostały przedstawione najważniejsze informacje wynikające z przeprowadzonej strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Pisemne podsumowanie zostało opracowane na podstawie przepisów art. 55 ust. 3 Ustawy OoŚ. Podsumowanie zawiera uzasadnienie wyboru dokumentu w odniesieniu do rozpatrywanych rozwiązań alternatywnych, a także informację, w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie zostały uwzględnione:

- ustalenia zawarte w Prognozie oddziaływania na środowisko przeprowadzonej dla dokumentu strategicznego pn. „Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki – Program na lata 2021-2027” (rozdział 2),
- opinie Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska oraz Głównego Inspektora Sanitarnego (rozdział 3.1),
- zgłoszone uwagi i wnioski (rozdział 3.2),
- wyniki postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko (rozdział 4),
- propozycje dotyczące metod i częstotliwości przeprowadzania monitoringu skutków realizacji postanowień Programu (rozdział 5).

2 Ustalenia zawarte w Prognozie oddziaływania na środowisko

2.1 Streszczenie ustaleń zawartych w Prognozie

W Prognozie przedstawiono opis potencjalnych oddziaływań na poszczególne elementy środowiska, z którego wynika, że nie zidentyfikowano żadnych istotnych/znaczących negatywnych oddziaływań na środowisko mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w tym w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000 oraz integralność tych obszarów.

Istotną częścią przeprowadzonych ocen była analiza zgodności FENG z celami ochrony środowiska wyznaczonymi na szczeblu międzynarodowym i krajowym. Uwzględniając rolę FENG jako Programu wyznaczającego obszary interwencji oraz zasady finansowego wsparcia ze środków Unii Europejskiej założono, że wdrażanie jego zamierzeń powinno wzmacniać, a w wariantcie minimalnym – nie powinno osłabiać celów ochrony środowiska. Przeprowadzona analiza odnosiła się w szczególności do celów zrównoważonego rozwoju, a także do celów sformułowanych w Europejskim Zielonym Ładzie, projekcie VIII Unijnego Programu na rzecz Ochrony Środowiska, rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852 z dnia 18 czerwca 2020 r. w sprawie ustanowienia ram ułatwiających zrównoważone inwestycje, zmieniające rozporządzenie (UE) 2019/2088¹ (dalej rozporządzenie (UE) nr 2020/852) oraz w Polityce Ekologicznej Państwa 2030. Przeprowadzone oceny nie wykazały sprzeczności FENG z celami ochrony środowiska, a po przyjęciu zaproponowanych rekomendacji

¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX%3A32020R0852>

związanych z zasadą DNSH (z ang. Do No Significant Harm – nie czynić poważnej szkody) wdrażanie FENG może wzmocnić osiągnięcie celów ochrony środowiska.

W Prognozie wzięto pod uwagę, że Program charakteryzuje się niskim poziomem szczegółowości, a o jego ostatecznych oddziaływaniach zadecyduje dopiero to, jakie projekty zostaną zgłoszone w procedurze konkursowej oraz jakie projekty zostaną wskazane do realizacji w trybie pozakonkursowym. Z tego względu oraz zgodnie ze stanowiskiem Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska (wyrażonym w piśmie DOOŚ-TSOOŚ.411.11.2020.BW z dnia 16 lipca 2020 r.) Prognoza została ukierunkowana na wskazanie opisanych poniżej zaleceń odnośnie formułowania kryteriów wyboru projektów, które pozwolą na spełnienie wymogów ochrony środowiska przy ich realizacji.

✓ Ustalenia Prognozy wynikające z analizy wariantów alternatywnych

W Prognozie rozpatrywano dwa alternatywne podejścia do opracowania kryteriów środowiskowo-klimatycznych. Pierwsze obejmowało weryfikację spełnienia zasady zrównoważonego rozwoju, opartego na deklaracjach beneficjentów, uzupełnionego o kryteria odnoszące się do wpływu na komponenty określone w art. 51 ust. 2 Ustawy OOŚ), tj. na: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki oraz dobra materialne. Po wstępnej analizie zrezygnowano z tego podejścia. Stworzenie kryteriów zapewniających podstawową selektywność wymagałoby opracowania szczegółowych założeń, zróżnicowanych dla różnych typów przedsięwzięć planowanych do realizacji w ramach FENG.

Biorąc pod uwagę charakter oraz zakres potencjalnych oddziaływań zaproponowano system kryteriów ujęty w rozporządzeniu (UE) nr 2020/852).

Przyjęto założenie, że gwarancją realizacji zasady zrównoważonego rozwoju w wymiarze środowiskowym będzie z jednej strony spełnienie podstawowych warunków dotyczących nie wyrządzenia istotnej szkody dla realizacji celów środowiskowych określonych w tym rozporządzeniu (zasada DNSH), z drugiej strony dążenie do wyboru również takich projektów, które wniosą istotny wkład w realizację celów środowiskowych.

Zdecydowano, aby zarekomendować takie podejście, gdyż rozporządzenie wprowadza szczegółowe kryteria, w tym mierzalne kryteria techniczne, umożliwiające weryfikację wpływu przedsięwzięć na środowisko, zarówno w ujęciu negatywnym, jak i pozytywnym, a co za tym idzie zobiektywizowaną weryfikację spełnienia zasady zrównoważonego rozwoju w wymiarze środowiskowym.

Informacje na temat technicznych kryteriów publikowane są na stronie internetowej Komisji Europejskiej https://ec.europa.eu/info/publications/210421-sustainable-finance-communication_pl.

Zaproponowany w Prognozie system kryteriów umożliwił z jednej strony identyfikację przedsięwzięć, które mogą w istotnym stopniu negatywnie wpływać na środowisko i klimat, z drugiej zaś przedsięwzięć, które mogą mieć istotny wkład w łagodzenie zmian klimatu, adaptację do zmian klimatu, zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich, przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrolę, jak również ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów. Zaproponowany system kryteriów odnosił się do kluczowych komponentów określonych *art. 51 ust. 2 Ustawy OOS*, i jednocześnie do bardzo szerokiego katalogu typów przedsięwzięć planowanych do objęcia wsparciem FENG. W Prognozie wskazano, że można spodziewać się, że w najbliższych latach stanie się on standardem, który będzie sukcesywnie doskonalony i rozwijany.

Ponadto system kryteriów był ukierunkowany na osiągnięcie celów określonych w dokumencie Europejski Zielony Ład.

- ✓ **Założenia dotyczące wdrożenia na poziomie oceny projektów zasady „nie czyni poważnej szkody” w rozumieniu art. 17 rozporządzenia (UE) nr 2020/852**

W Prognozie zaproponowano wprowadzenie **deklaracji zgodności projektu z zasadą DNSH** w rozumieniu art. 17 rozporządzenia (UE) nr 2020/852. W rozdziale 5.1 „Analiza możliwych wariantów alternatywnych w zakresie kryteriów wyboru projektów, które pozwolą na spełnienie wymogów ochrony środowiska przy ich realizacji” Prognozy przedstawiono przykładowy wzór oświadczenia składanego przez wnioskodawcę na etapie aplikowania o dofinansowanie w ramach Programu.

W Prognozie wskazano, że wymóg złożenia oświadczenia powinien być weryfikowany na etapie oceny formalnej² i dotyczyć wszystkich projektów finansowanych ze środków FENG, wybieranych w trybie konkursowym i pozakonkursowym. W przypadku projektów grantowych i instrumentów finansowych weryfikacja zgodności z zasadą DNSH powinna zostać przeniesiona na poziom beneficjentów końcowych, którzy powinni zostać zobligowani przez operatora środków do przedłożenia stosownego oświadczenia dotyczącego zgodności planowanych działań z zasadą DNSH. Z uwagi na konieczność stosowania możliwie najprostszycy zasad wydatkowania i rozliczania środków w ramach tego rodzaju projektów, zaproponowano weryfikację zasady DNSH na podstawie

² Aspekt skuteczności zaproponowanego podejścia do weryfikacji zgodności z zasadą DNSH powinien być przedmiotem weryfikacji w ramach oceny kryteriów środowiskowych, której przeprowadzenie zaproponowano w rozdziale 5.3.4 Ocena wkładu programu w realizację celów środowiskowo-klimatycznych.

oświadczenia. Zasugerowano również opracowanie materiałów pomocniczych dla wnioskodawców, które umożliwią złożenie oświadczenia bez konieczności odwoływania się do szczegółowych kryteriów technicznych, stanowiących załącznik do rozporządzenia (UE) nr 2020/852.

- ✓ **Założenia dotyczące premiowania na poziomie oceny projektów, które mają istotny wkład w realizację celów środowiskowo-klimatycznych w rozumieniu rozporządzenia (UE) nr 2020/852**

W art. 10-15 rozporządzenia (UE) nr 2020/852 określono warunki kwalifikacji działalności gospodarczej pod kątem jej istotnego (pozytywnego) wkładu w:

- łagodzenie zmian klimatu,
- adaptację do zmian klimatu,
- zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich,
- przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym,
- zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrolę,
- ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów.

W Prognozie wskazano, że w Programie powinna zostać przyjęta horyzontalna zasada maksymalizacji wpływu na realizację celów środowiskowo-klimatycznych Unii Europejskiej określonych w dokumencie Europejski Zielony Ład. W związku z tym w ramach oceny merytorycznej zaproponowano premiowanie projektów, które mają istotny wkład w realizację jednego z sześciu celów środowiskowych określonych w rozporządzeniu (UE) nr 2020/852.

W tym celu w Prognozie zaproponowano dodanie oceny czy projekt zgłoszony do dofinansowania wnosi istotny wkład w realizację co najmniej jednego z celów środowiskowych określonych w art. 9 zgodnie z art. 10–16 rozporządzenia (UE) nr 2020/852, wg schematu wskazanego w rozdziale 5.1 „Analiza możliwych wariantów

alternatywnych w zakresie kryteriów wyboru projektów, które pozwolą na spełnienie wymogów ochrony środowiska przy ich realizacji” (str. 153 Prognozy).

Zaproponowano, aby weryfikacja następowała na etapie oceny merytorycznej i miała charakter fakultatywny, tzn. umożliwiający uzyskanie dodatkowych punktów przez projekt, który wnosi istotny wkład w realizację celów środowiskowych o których mowa w art. 9 zgodnie z art. 10–16 rozporządzenia (UE) nr 2020/852. W Prognozie nie określono wagi jaką powinien stanowić ten element w ocenie całkowitej wniosku, jednak wskazano, że wagę należy dobrać tak, aby nie stanowiła bariery dla realizacji wartościowych, innowacyjnych projektów, które ze względu na swój charakter nie wykazują wkładu w realizację któregośkolwiek z celów określonych w art. 9 rozporządzenia – zaproponowano w takich przypadkach wykazanie przez beneficjenta spełnienia zasady ekoprojektowania, opisanej poniżej.

W wyniku roboczych konsultacji z Komisją Europejską oraz w związku z wydaniem przez KE noty dotyczącej stosowania zasady DNSH (Commission explanatory note: Application of the “do no significant harm” Principle under Cohesion Policy) w oparciu o „Wytyczne dotyczących stosowania zasady „nie czyn poważnych szkód” na podstawie rozporządzenia ustanawiającego Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności”³ – odstąpiono od zastosowania w Programie propozycji ujętych w Prognozie w powyższym zakresie.

✓ **Założenia dotyczące premiowania na poziomie oceny projektów, które są zgodne z zasadą ekoprojektowania**

W Prognozie w rozdziale 5.1 „Analiza możliwych wariantów alternatywnych w zakresie kryteriów wyboru projektów, które

³ [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX:52021XC0218\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX:52021XC0218(01))

pozwołą na spełnienie wymogów ochrony środowiska przy ich realizacji” (str. 156 Prognozy) zaproponowano premiowanie projektów, które są zgodne z zasadą ekoprojektowania lub przewidują zastosowanie innych rozwiązań, które minimalizują negatywne skutki środowiskowo-klimatyczne.

Wskazano, że weryfikacja powinna mieć miejsce na etapie oceny merytorycznej i mieć zastosowanie do wybranych modułów, tzn. umożliwiać uzyskanie dodatkowych punktów przez projekt, w którym przewidywane jest wdrożenie standardów ekoprojektowania, standardów oceny zagrożeń środowiskowych np. LCA lub prośrodowiskowych i proklimatycznych modeli biznesowych. W zależności od typu przedsięwzięcia może to dotyczyć działań zrealizowanych (np. przedsięwzięcia wdrożeniowe) lub planowanych (przedsięwzięcia typu B+R).

W ramach FENG planowane jest premiowanie projektów, które zostaną przygotowane zgodnie z zasadami ekoprojektowania.

✓ **Rekomendacje minimalizujące zidentyfikowane oddziaływania negatywne**

W ramach FENG nie zidentyfikowano żadnych istotnych/znaczących negatywnych oddziaływań na środowisko, w tym w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu.

Natomiast w ramach prowadzonych analiz zidentyfikowano trzy zagrożenia dotyczące:

- możliwości powstawania substancji, których oddziaływanie nie jest znane,
- możliwości budowy instalacji bez pozwolenia na realizację (a co za tym idzie z pominięciem systemu ocen oddziaływania na środowisko),
- podatności infrastruktury na cyberprzestępczość.

W odniesieniu do każdego z tych zagrożeń, w Prognozie w rozdziale 5.2 „Pozostałe rekomendacje minimalizujące zidentyfikowane oddziaływania negatywne” zaproponowano rozwiązania mające na celu ich minimalizację.

Dla każdego z ww. zagrożeń w Prognozie przedstawiono wzór oświadczenia, które powinien złożyć wnioskodawca:

- A. Oświadczenie w zakresie powstawania w wyniku prac naukowo-badawczych, rozwojowych lub działalności dydaktycznej substancji, które nie są zidentyfikowane lub są nowe i których oddziaływanie na człowieka lub środowisko jest nieznane (np. pozostałości laboratoryjne itp.). Zgodnie z propozycją opisaną w Prognozie w rozdziale 5.2 (str. 159), w punkcie A w przypadku, gdy wnioskodawca zadeklaruje, że ww. substancje mogą powstawać podaje informację, jakie środki podejmie w celu minimalizacji ryzyka dla środowiska oraz podaje informację czy substancje te mogą mieć właściwości wymienione w załączniku nr 4 do ustawy o odpadach;
- B. Oświadczenia dotyczącego objęcia projektu rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz.U. 2019 poz. 1839). **W przypadkach, w których projekt będzie objęty rozporządzeniem OOS należy oczekiwać uzyskania dla danego projektu decyzji środowiskowej bez względu na brak innych formalnych zezwoleń realizacyjnych.** Zgodnie z propozycją opisaną w Prognozie w rozdziale 5.2 (str. 160) w punkcie B wnioskodawca będzie oświadczał czy projekt wymaga zezwolenia na realizację w formie zgłoszenia lub decyzji, a w przypadku odpowiedzi negatywnej, oświadczenia czy projekt jest objęty rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko;
- C. Oświadczenie w zakresie zaopatrzenia systemu informatycznego wraz z towarzyszącą mu infrastrukturą w stosowne

cyberbezpieczeństwa dostosowane dla specyfiki prac naukowo-badawczych, rozwojowych lub działalności gospodarczej. Zgodnie z propozycją opisaną w Prognozie rozdziale 5.2 (str. 161), w punkcie C wnioskodawca powinien wyjaśnić jakie środki zostaną podjęte w celu minimalizacji ryzyka związanego z brakami w cyberbezpieczeństwach lub wykazać brak zagrożeń związanych z wykorzystaniem systemów informatycznych.

2.2 Sposób uwzględnienia ustaleń zawartych w Prognozie

W Prognozie przedstawiono propozycje rozwiązań wynikających z przeprowadzonego postępowania w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu Programu FENG w tym również zgłoszonych w toku konsultacji z udziałem społeczeństwa oraz wniosków i opinii właściwych organów.

Minister Funduszy i Polityki Regionalnej (MFiPR), który odpowiada za przygotowanie Programu FENG uwzględnił poniżej wskazane zalecenia zawarte w Prognozie:

- premiowanie projektów, które zostaną przygotowane zgodnie z zasadą ekoprojektowania;
- weryfikowanie projektów pod kątem minimalizacji oddziaływań wskazanych z rozdziale 5.2 „Pozostałe rekomendacje minimalizujące zidentyfikowane oddziaływania negatywne” Prognozy poprzez odpowiednie zapisy w dokumentacji aplikacyjnej.

3 Informacje o przebiegu konsultacji społecznych przeprowadzonych w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko

Minister Funduszy i Polityki Regionalnej (MFiPR), który odpowiada za przygotowanie Programu Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki w postępowaniu w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko zapewnił udział społeczeństwa, na zasadach i w trybie określonym w Ustawie OoŚ.

W związku z powyższym, działając w oparciu o art. 39 ust. 1 oraz art. 54 ust. 2 Ustawy OoŚ, Minister FiPR podał do publicznej wiadomości informację, że przystąpiono do opracowania projektu Programu oraz projektu Prognozy oraz o możliwości zapoznania się z niezbędną dokumentacją sprawy, możliwości składania uwag i wniosków oraz terminie i sposobie oraz miejscu ich składania, jak również organie właściwym do rozpatrzenia uwag i wniosków.

Informacje o konsultacjach społecznych zostały zamieszczone:

- na stronie internetowej <https://www.poir.gov.pl/2021-2027>,
- na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej: <https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/strategiczna-ocena-oddziaływania-na-srodowisko-programu-fundusze-europejskie-dla-nowoczesnej-gospodarki-feng-2021-2027---konsultacje-spoleczne>,
- w ogłoszeniu prasowym w dzienniku o zasięgu ogólnopolskim („Rzeczpospolita” z dnia 29 marca 2021 r.),
- w ogłoszeniu zamieszczonym na tablicy w siedzibie Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej,
- w mediach społecznościowych (FB, twitter).

Projekt dokumentu strategicznego pn. „Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki, Program na lata 2021-2027” wraz z Prognozą podlegał konsultacjom społecznym w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko w terminie od 1.04.2021 r. do 30.04.2021 r., a więc w okresie co najmniej 21 dni przewidzianym w Ustawie OOŚ.

W terminie konsultacji uwagi i wnioski można było składać w formie:

- a) pisemnej - na adres: Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, ul. Wspólna 2/4, 00-926 Warszawa z dopiskiem „konsultacje FENG - SOOŚ”,
- b) elektronicznej - poprzez wypełnienie formularzy zamieszczonych na stronie <https://www.poir.gov.pl/2021-2027>,
- c) ustnie do protokołu – od poniedziałku do piątku w godz. 8:15 – 16:15 pod wskazanym numerem telefonu.

Dokumenty umożliwiające zapoznanie się ze sprawą i złożenie uwag oraz wniosków tj.:

- Projekt Programu „Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki”,
- Streszczenie Programu „Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki”,
- Projekt Prognozy oddziaływania na środowisko dla Programu Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki,
- Streszczenie Prognozy oddziaływania na środowisko dla Programu „Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki”,
- Stanowiska organów tj. Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska oraz Głównego Inspektora Sanitarnego w sprawie określenia zakresu Prognozy oddziaływania na środowisko dla

Programu „Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki”,

- Formularze zgłaszania uwag

zostały zamieszczone:

- na stronie internetowej <https://www.poir.gov.pl/2021-2027>,
- na stronie BIP MFiPR <https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/strategiczna-ocena-oddziaływania-na-srodowisko-programu-fundusze-europejskie-dla-nowoczesnej-gospodarki-feng-2021-2027---konsultacje-spooleczne>,
- w siedzibie Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej.

Organem właściwym do rozpatrzenia uwag i wniosków był Minister Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej.

Uwagi i wnioski złożone po upływie terminu konsultacji zostały pozostawione bez rozpatrzenia.

W dniu 10 maja 2021 r. odbyła się konferencja podsumowująca przeprowadzone konsultacje społeczne, na której wykonawca Prognozy przedstawił najważniejsze ustalenia wynikające z Prognozy oraz ustosunkował się do uwag do zgłoszonych przez organy środowiskowe.

Z przeprowadzonych konsultacji społecznych oraz konsultacji z organami środowiskowymi tj. GDOŚ i GIS został sporządzony raport, który umieszczono na stronie internetowej

https://www.poir.gov.pl/media/102855/Raport_z_przeprowadzonych_konsultacji_w_ramach_SOOS_FENG.pdf .

3.1 Opinie właściwych organów, o których mowa w art. 57 i 58 Ustawy OOŚ

Zgodnie z art. 54 ust.1 Ustawy OOŚ, Program FENG oraz Prognoza zostały skonsultowane z organami, o których mowa w art. 57 i 58 tj. z Generalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska i z Głównym Inspektorem Sanitarnym.

W dniu 31 marca 2021 r. Minister Funduszy i Polityki Regionalnej przekazał do wymienionych organów pisma o zaopiniowanie projektu Programu FENG oraz Prognozy oddziaływania na środowisko projektu Programu FENG.

Organy przedstawiły swoje stanowiska w pismach:

- Główny Inspektor Sanitarny (pismo HŚ.EX.530.2.2020.MZ z dnia 26 kwietnia 2021 r.)
- Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska (pismo DOOŚ-TSOOŚ.410.4.2021.BW z dnia 29 kwietnia 2021 r.).

GDOŚ zgłosił kilka uwag do Prognozy – wszystkie uwagi zostały uwzględnione, natomiast GIS nie zgłosił żadnych uwag do Prognozy.

Zestawienie uwag GDOŚ wraz ze stanowiskiem dotyczącym sposobu ich uwzględnienia zostały ujęte w raporcie z przeprowadzonych konsultacji (zał. I), który umieszczono na stronie internetowej

https://www.poir.gov.pl/media/102855/Raport_z_przeprowadzonych_konsultacji_w_ramach_SOOS_FENG.pdf.

W trakcie konsultacji międzyresortowych, Ministerstwo Klimatu i Środowiska (MKiŚ) zauważyło, iż niektóre instrumenty szczególne przyczyniają się do realizacji polityki UE na rzecz Europejskiego Zielonego Ładu i należy je wyodrębnić. Uwaga MKiŚ została uwzględniona i do projektu Programu FENG został dodany dodatkowy Priorytet (3) „Zazielenienie przedsiębiorstw”, który został przypisany do Celu Polityki 2 „Bardziej przyjazna dla

środowiska, niskoemisyjna i przechodząca w kierunku gospodarki zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności miejskiej”. Do Priorytetu 3 zostały przeniesione instrumenty, które wcześniej były poddane strategicznej ocenie, w ramach Priorytetu 2 pierwotnej wersji Programu i które w pełnym zakresie koncentrują się na kwestiach środowiskowych albo mają przewidzianą oddzielną ścieżkę środowiskową.

Zmiana ta nie była znacząca i miała jedynie charakter formalny. Zakres merytoryczny Programu oraz instrumentów, które mają być realizowane nie zmienił się w stosunku do tych, które były poddawane strategicznej ocenie, zmieniło się jedynie ich umiejscowienie w treści Programu. W związku z powyższym, zmiana ta nie wymagała przeprowadzenia ponownej strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, gdyż nie spowodowała żadnych znaczących oddziaływań na środowisko. Stanowisko w tej sprawie zostało potwierdzone również przez Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w piśmie z dnia 19 stycznia 2022 r. (znak: DOOŚ-TSOOŚ.400.2.2022.BW).

3.2 Zgłoszone uwagi i wnioski

Zgodnie z art. 54 ust.2 Ustawy OoŚ, Program FENG oraz Prognoza zostały skonsultowane ze społeczeństwem w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Konsultacje trwały w terminie od 1.04.2021 r. do 30.04.2021 r.

W ramach konsultacji wpłynęło kilkanaście uwag – wszystkie dotyczyły Programu FENG. Zestawienie zgłoszonych uwag wraz ze stanowiskiem dotyczącym ich uwzględnienia zostały ujęte w raporcie z przeprowadzonych konsultacji (zał. II), który znajduje się na stronie:

https://www.poir.gov.pl/media/102855/Raport_z_przeprowadzonych_konsultacji_w_ramach_SOOS_FENG.pdf.

4 Wyniki postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko, jeżeli zostało przeprowadzone

Zgodnie z art. 51 ust.2 pkt 1 ppk d) Ustawy OOŚ Prognoza zawiera informację o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko. Analizowany Program uwzględnia aspekt transgraniczny w opisie osi priorytetowych. Przewidziano możliwość wsparcia przedsięwzięć dot. partnerstw międzyregionalnych, transgranicznych i transnarodowych z udziałem podmiotów znajdujących się w co najmniej jednym innym państwie członkowskim lub spoza Unii Europejskiej. Dopuszczono wystąpienie partnerstw polegających na współpracy międzyinstytucjonalnej, współpracy tematycznej, mechanizmów wspierania partnerstw. Mogą one polegać na wspieraniu projektów badawczo-rozwojowych konsorcjów międzynarodowych, realizacji projektów przez międzynarodowe zespoły badawcze, prowadzenia międzyinstytucjonalnej wymiany wiedzy i doświadczeń w budowaniu ekosystemu innowacji, współorganizacji konkursów, poszukiwaniu międzynarodowych inwestorów czy wspieraniu udziału polskich podmiotów w przedsięwzięciach międzynarodowych w ramach Horyzontu Europa i innych programach Unii Europejskiej. W Prognozie wykazano, iż pewne oddziaływania transgraniczne mogą wystąpić, jednak będą one miały efekt wyłącznie pozytywny, najczęściej pośredni i synergiczny, występujący w wyniku transferu innowacyjnych rozwiązań, technologii i know-how między Polską a partnerami zagranicznymi. **Można natomiast wykluczyć ryzyko wystąpienia jakichkolwiek znaczących negatywnych transgranicznych oddziaływań na którykolwiek z komponentów środowiska, który wymagałby przeprowadzenia postępowania w sprawie transgranicznego oddziaływania na środowisko, o którym mowa w art. 113 Ustawy OOŚ.**

5 Propozycje dotyczące metod i częstotliwości przeprowadzania monitoringu skutków realizacji postanowień dokumentu

W Prognozie zaproponowano system monitorowania skutków realizacji postanowień Programu, który powinien opierać się na czterech filarach:

- środowiskowo-klimatycznych wskaźnikach horyzontalnych monitorowanych na poziomie Programu;
- środowiskowo-klimatycznych wskaźnikach operacyjnych monitorowanych na etapie wdrażania Programu;
- środowiskowo-klimatycznych wskaźnikach specyficznych monitorowanych na poziomie projektów;
- analizach ukierunkowanych na ocenę wkładu Programu w realizację celów środowiskowo-klimatycznych.

System ten został szczegółowo opisany w rozdziale 5.3 „Propozycje dotyczące sposobu monitorowania oddziaływań na środowisko wynikających z realizacji zamierzeń Programu” Prognozy.

W Prognozie wskazano, że system monitorowania powinien zostać wdrożony na poziomie Programu oraz projektów i uwzględniać wskaźniki monitorowania, które pozwolą ocenić spełnienie zasady zrównoważonego rozwoju w ramach realizowanych projektów.

Założono, że w ramach FENG nie powinny być finansowane przedsięwzięcia, które nie są zgodne z zasadą DNSH, tzn. mogą czynić poważaną szkodę dla realizacji celów środowiskowych w rozumieniu art. 17 rozporządzenia (UE) nr 2020/852, dlatego do katalogu wskaźników monitorowanych na poziomie Programu zaproponowano włączenie wskaźnika „*Liczba dofinansowanych projektów, które są zgodne z zasadą DNSH w rozumieniu art. 17 rozporządzenia (UE) nr 2020/852*”, którego wartość powinna być tożsama z analogicznymi wartościami przyjętymi dla wskaźnika dotyczącego liczby projektów planowanych do dofinansowania w ramach FENG.

W celu umożliwienia bieżącego monitorowania wkładu Programu w realizację celów związanych z ochroną środowiska i klimatu jako drugi wskaźnik horyzontalny zaproponowano „*Odsetek środków przeznaczonych bezpośrednio na realizację projektów, które wnoszą istotny wkład w realizację celów środowiskowych określonych w art. 9 rozporządzenia (UE) nr 2020/852*”.

Do monitorowania wdrażania Programu na poziomie priorytetów zaproponowano listę 8 wskaźników operacyjnych umożliwiających określenie udziału projektów, które przyczyniają się do realizacji celów środowiskowych i klimatycznych. Wdrożenie proponowanego systemu powinno sprowadzać się do przypisania w systemie informatycznym odpowiednich wskaźników tym projektom, które mają istotny wkład w realizację celów środowiskowych, tj. uzyskały dodatkowe punkty w ramach horyzontalnych kryteriów środowiskowych. Wybór wskaźnika byłby równoznaczny z otrzymaniem dodatkowych punktów w ramach właściwego horyzontalnego kryterium dotyczącego istotnego wkładu w realizację celów środowiskowych. W Prognozie wskazano, że wskaźniki powinny być monitorowane jednolicie we wszystkich projektach wybieranych w trybie konkursowym. W przypadku projektów pozakonkursowych realizowanych w formule parasolowej, wymóg monitorowania wskaźnika na poziomie projektu powinien dotyczyć wyłącznie tych projektów, w których założono dodatkowe premiowanie przedsięwzięć, które mają istotny wkład w realizację celów środowiskowych określonych w art. 9 rozporządzenia (UE) nr 2020/852.

W Prognozie wskazano, że zaproponowany system monitorowania powinien być realizowany w całym okresie wdrażania Programu FENG – istota systemu powinna być oparta o wskaźniki wykazywane w bazie projektów, które otrzymają dofinansowanie. Z tego względu analiza skutków realizacji postanowień Programu FENG może być prowadzona ad hoc. Jednocześnie w Prognozie zasugerowano przeprowadzenie dwóch badań wpływu Programu na środowisko – jednego po uruchomieniu pierwszych naborów a drugiego po zakończeniu okresu realizacji Programu.

W przypadku przedsięwzięć wnoszących istotny wkład w realizację celów środowiskowych określonych w art. 9 rozporządzenia (UE) nr 2020/852 zaproponowano również monitorowanie założonych efektów na poziomie projektów za pomocą co najmniej jednego wskaźnika specyficznego, ujętego w umowie o dofinansowanie. Z uwagi na zróżnicowany i bardzo szeroki zakres przedsięwzięć, które mogą być przedmiotem finansowania w FENG, jak również bardzo szeroki zakres potencjalnych efektów, nie jest możliwe i celowe opracowanie zamkniętego katalogu wskaźników rekomendowanych na poziomie projektów. Odwołując się do katalogu Wskaźników Zrównoważonego Rozwoju, wskaźników z Listy Wskaźników Kluczowych 2021-2027 (LWK), jak również założeń przyjętych w załącznikach do rozporządzenia (UE) nr 2020/852 w Prognozie przedstawiono katalog przykładowych wskaźników, które mogą być wykorzystywane do monitorowania na poziomie projektów wnoszących istotny wkład w realizację celów środowiskowych.

W związku z ustaleniami z KE dotyczącymi stosowania zasady DNSH (w oparciu o notę dot. DNSH oraz wytyczne techniczne dot. DNSH dla RRF) i weryfikacji spełnienia zasady DNSH dla „typów działań”, a nie indywidualnie dla każdego projektu, w Programie uwzględniono propozycje innych wskaźników niż ujęte w Prognozie.

Minister Funduszy i Polityki Regionalnej (MFiPR), który odpowiada za przygotowanie Programu Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki zgodnie z treścią art.55 u.5 Ustawy OOŚ będzie miał obowiązek prowadzenia monitoringu skutków realizacji postanowień przyjętego dokumentu w zakresie oddziaływania na środowisko.